

MVŠO

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC

ZÁVAZKY Z DELIKTŮ

Osnova přednášky

- **Předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu**
- **Náhrada majetkové a nemajetkové újmy**
- **Povinnost nahradit škodu**
- **Okolnosti vylučující protiprávnost**
- **Jednotlivé zvláštní skutkové podstaty povinnosti nahradit škodu**

Závazky z deliktů

- Hlava III.
- **závazky z deliktů** = z jakéhokoliv protiprávního jednání (NŠ i nekalá soutěž)
- **deliktní odpovědnost** X opozitum k smluvní odpovědnosti
- **§ 2894** -> povinnost nahradit újmu = NŠ
- odkaz na **2952 věta druhá!** – deliktní právo, právo na NŠ – vzniká již v okamžiku, když nám vznikne dluh, nikoli až v okamžiku, kdy jsme použili vlastní prostředky, abychom dluh uhradili

Náhrada majetkové a nemajetkové újmy

- § 2894/2 -> primárně se hradí škoda (majetková újma), nemajetková újma se hradí jen v případech, kdy je tak sjednáno nebo tak stanoví zákon (např. ztráta radosti z dovolené)
- § 2895 -> škůdce je povinen nahradit škodu bez ohledu na své zavinění v případech stanovených zvlášť zákonem
= **SUBJEKTIVNÍ ODPOVĚDNOST**; má-li být objektivní (bez zavinění), musí to být výslovně stanoveno
- § 2896 a násl. -> **možnost smluvní limitace povinnosti k NŠ**
- § 2898: Nepřihlíží se k ujednání, které předem vylučuje nebo omezuje povinnost k náhradě újmy způsobené člověku na jeho přirozených právech, anebo způsobené úmyslně nebo z hrubé nedbalosti; nepřihlíží se ani k ujednání, které předem vylučuje nebo omezuje právo slabší strany na náhradu jakékoli újmy. V těchto případech se práva na náhradu nelze ani platně vzdát.
 - ochrana osobnosti – nelze se platně vzdát – v ostatních případech je to dovoleno a můžeme smluvně modifikovat, vyloučit NŠ

Prevence

- **§ 2900:** Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného.
- **§ 2901:** Vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, má **povinnost zakročit na ochranu jiného každý**, kdo vytvořil nebezpečnou situaci nebo kdo nad ní má kontrolu, anebo odůvodňuje-li to povaha poměru mezi osobami.
- Stejnou povinnost má ten, kdo může podle svých možností a schopností snadno odvrátit újmu, o níž ví nebo musí vědět, že hrozící závažností zjevně převyšuje, co je třeba k zákroku vynaložit.
- **§ 2902 -> oznamovací povinnost:** Kdo porušil právní povinnost, nebo kdo může a má vědět, že ji poruší, oznámí to bez zbytečného odkladu osobě, které z toho může újma vzniknout, a upozorní ji na možné následky. Splní-li oznamovací povinnost, nemá poškozený právo na náhradu té újmy, které mohl po oznámení zabránit.
- **§ 2903:** Nezakročí-li ten, komu újma hrozí, k jejímu odvrácení způsobem přiměřeným okolnostem, nese ze svého, čemu mohl zabránit.

Nutná obrana (2905)

- Kdo odvrací od sebe nebo od jiného **bezprostředně hrozící nebo trvajícím protiprávní útok** a způsobí přitom útočnickovi újmu, není povinen k její náhradě.
 - je explicitně stanoveno, že útok musí být protiprávní (dnes se to jen dovozuje)
- To neplatí, je-li zjevné, že napadenému hrozí vzhledem k jeho poměrům újma jen nepatrná nebo obrana je zcela zjevně nepřiměřená, zejména vzhledem k závažnosti újmy útočníka způsobené odvracením útoku.

Krajní nouze (2906)

- Kdo odvrací od sebe nebo od jiného **přímo hrozící nebezpečí újmy**, není povinen k náhradě újmy tím způsobené, nebylo-li za daných okolností možné odvrátit nebezpečí jinak nebo nezpůsobí-li následek zjevně stejně závažný nebo ještě závažnější než újma, která hrozila, ledaže by majetek i bez jednání v nouzi podlehl zkáze.
- To neplatí, vyvolal-li nebezpečí vlastní vinou sám jednající.

Nutná obrana a krajní nouze

- § 2907
- Při posouzení, zda někdo jednal v nutné obraně, anebo v krajní nouzi, se přihlédne i k **omluvitelnému vzrušení mysli** toho, kdo odvracel útok nebo jiné nebezpečí.
 - např. psychický stav, do kterého nás dostal útočník

Povinnost nahradit škodu

- Základní skutkové podstaty k NŠ -> § 2909, § 2910, § 2913

Porušení dobrých mravů (§ 2909)

- Škůdce, který poškozenému způsobí škodu úmyslným porušením dobrých mravů, je povinen ji nahradit; vykonával-li však své právo, je škůdce povinen škodu nahradit, jen sledoval-li jako hlavní účel poškození jiného.

Povinnost nahradit škodu

Porušení zákona (§ 2910)

- Škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak **do absolutního práva** poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.
 - **ochranný zákon** = norma, jejímž účelem je odvrácení určitých škod – pokud normu porušíme a vznikne ta škoda, kt. měla tato norma zabránit, máme ji nahradit (je nutné zkoumat **smysl a účel** ochranné normy) -> např. na auto spadne sníh ze střechy v zákazu stání (účelem normy není ochrana před pádem sněhu ze střechy)

Povinnost nahradit škodu

Porušení smluvní povinnosti (§ 2913)

- Poruší-li strana povinnost ze smlouvy, nahradí škodu z toho vzniklou druhé straně nebo i osobě, jejímuž zájmu mělo splnění ujednané povinnosti zjevně sloužit
- Povinnosti k náhradě se škůdce zproští, prokáže-li, že mu ve splnění povinnosti ze smlouvy dočasně nebo trvale zabránila mimořádná nepředvídatelná a nepřekonatelná překážka vzniklá nezávisle na jeho vůli. Překážka vzniklá ze škůdcových osobních poměrů nebo vzniklá až v době, kdy byl škůdce s plněním smluvené povinnosti v prodlení, ani překážka, kterou byl škůdce podle smlouvy povinen překonat, ho však povinnosti k náhradě nezproští.

Pomocník (2914)

- Kdo při své činnosti použije zmocněnce, zaměstnance nebo jiného pomocníka, nahradí škodu jím způsobenou stejně, jako by ji způsobil sám. Zavázal-li se však někdo při plnění jiné osoby provést určitou činnost samostatně, nepovažuje se za pomocníka; pokud ho však tato jiná osoba nepečlivě vybrala nebo na něho nedostatečně dohlížela, ručí za splnění jeho povinnosti k náhradě škody.
- **X § 1935 – pomocník při plnění**: Plní-li dlužník pomocí jiné osoby, odpovídá tak, jako by plnil sám.

Škoda způsobena několika osobami

- Je-li k náhradě zavázáno několik škůdců, nahradí škodu společně a nerozdílně (§ 2915/1)
- Kdo je povinen k náhradě škody společně a nerozdílně s jinými, vypořádá se s nimi podle účasti na způsobení vzniklé škody (§ 2916)

Zvláštní ustanovení

Škoda způsobená tím, kdo nemůže posoudit následky svého jednání (§ 2920 a násl.)

- Nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou, nahradí způsobenou škodu, pokud **byl způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky**; poškozenému náleží náhrada škody i tehdy, nebránil-li se škůdci ze šetrnosti k němu.

Škoda způsobená tím, kdo nemůže posoudit následky svého jednání

- **Nebyl-li** nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, nebo ten, kdo je stížen duševní poruchou, **způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky**, má poškozený právo na náhradu, je-li to spravedlivé se zřetelem k majetkovým poměrům škůdce a poškozeného.
- Společně a nerozdílně se škůdce nahradí škodu i ten, kdo nad ním zanedbal náležitý dohled. Není-li škůdce povinen k náhradě, nahradí poškozenému škodu ten, kdo nad škůdce zanedbal dohled.

Škoda způsobená tím, kdo nemůže posoudit následky svého jednání

- Kdo se uvede vlastní vinou do takového stavu, že není s to ovládnout své jednání nebo posoudit jeho následky, nahradí škodu v tomto stavu způsobenou.
- Společně a nerozdílně s ním nahradí škodu ti, kteří jej vlastní vinou do tohoto stavu přivedli.

Škoda způsobená osobou s nebezpečnými vlastnostmi (2923)

- Kdo se vědomě ujme osoby nebezpečných vlastností tak, že jí bez její nutné potřeby poskytne útulek nebo jí svěří určitou činnost, ať již v domácnosti, provozovně či na jiném podobném místě, nahradí společně a nerozdílně s ní škodu způsobenou v takovém místě nebo při této činnosti někomu jinému nebezpečnou povahou takové osoby.
- např. kleptomani, psychicky nemocní lidé

Škoda z provozní činnosti (2924)

- Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení sloužící k výdělečné činnosti, nahradí škodu vzniklou z provozu, ať již byla způsobena vlastní provozní činností, věcí při ní použitou nebo vlivem činnosti na okolí. Povinnosti se zprostí, prokáže-li, že vynaložil veškerou péči, kterou lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo.
- **provozní činnost** = jakákoliv podnikatelská činnost

Škoda způsobená provozem zvláště nebezpečným (2925)

- Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení zvláště nebezpečné, nahradí škodu způsobenou zdrojem zvýšeného nebezpečí; provoz je zvláště nebezpečný, nelze-li předem rozumně vyloučit možnost vzniku závažné škody ani při vynaložení řádné péče. Jinak se povinnosti zproští, prokáže-li, že škodu způsobila zvnějšku vyšší moc nebo že ji způsobilo vlastní jednání poškozeného nebo neodvratitelné jednání třetí osoby; ujednají-li se další důvody zproštění, nepřihlíží se k tomu.
- Má se za to, že provoz je zvláště nebezpečný, pokud se provozuje továrním způsobem nebo pokud se při něm výbušná nebo podobně nebezpečná látka používá nebo se s ní nakládá.
- **Provoz zvláště nebezpečný** = provoz, kde je skryto riziko vzniku škody, které je neovladatelné

Škoda na nemovité věci (2926)

- Kdo, byť oprávněně provádí nebo zajišťuje práce, jimiž se jinému působí škoda na nemovité věci, nebo jimiž se držba nemovité věci znemožní nebo podstatně ztíží, nahradí škodu z toho vzniklou

Škoda z provozu dopravních prostředků (2927)

- Kdo provozuje dopravu, nahradí škodu vyvolanou zvláštní povahou tohoto provozu. Stejnou povinnost má i jiný provozovatel vozidla, plavidla nebo letadla, ledaže je takový dopravní prostředek poháněn lidskou silou dílčí členská schůze.
- Povinnosti nahradit škodu se nemůže provozovatel zprostit, byla-li škoda způsobena okolnostmi, které mají původ v provozu. Jinak se zprostití, prokáže-li, že škodě nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat.

Škoda z provozu dopravních prostředků (2927 a násl.)

- je-li dopravní prostředek v opravě, považuje se za jeho provozovatele osoba, která dopravní prostředek převzala k opravě (§ 2928)
- místo provozovatele nahradí škodu ten, kdo použije dopravního prostředku bez vědomí nebo proti vůli provozovatele
- provozovatel nahradí škodu společně a nerozdílně s ním, pokud mu takové užití dopravního prostředku z nedbalosti umožnil (§ 2929)
- nelze-li provozovatele určit, platí, že jím je vlastník dopravního prostředku (§ 2930)

Škoda způsobená zvířetem (2933 a násl.)

- Způsobí-li škodu zvíře, nahradí ji jeho vlastník, ať již bylo pod jeho dohledem nebo pod dohledem osoby, které vlastník zvíře svěřil, anebo se zatoulalo nebo uprchlo. Osoba, které zvíře bylo svěřeno nebo která zvíře chová nebo jinak používá, nahradí škodu způsobenou zvířetem společně a nerozdílně s vlastníkem.
 - dnes v OZ tuto škodu žádným zvláštním způsobem upravenou nemáme -> je rozpor mezi zákonem (subjektivní odpovědnost) a judikaturou (objektivní odpovědnost za výsledek)

Škoda způsobená zvířetem (2933)

- Slouží-li **domácí zvíře** vlastníku k výkonu povolání či k jiné výtěžné činnosti nebo k obživě, anebo slouží-li jako pomocník pro osobu se zdravotním postižením, zproští se vlastník povinnosti k náhradě, prokáže-li, že při dozoru nad zvířetem nezanedbal potřebnou pečlivost, anebo že by škoda vznikla i při vynaložení potřebné pečlivosti. Za týchž podmínek se povinnosti k náhradě zproští i ten, komu vlastník zvíře svěřil.
- např. hospodářská zvířata – nejsou jen pro potěšení – neplatí objektivní odpovědnost, ale pouze subjektivní

Škoda způsobená věcí (2936 a násl.)

- Kdo je povinen někomu něco plnit a použije při tom vadnou věc, nahradí škodu způsobenou vadou věci. To platí i v případě poskytnutí zdravotnických, sociálních, veterinárních a jiných biologických služeb.
- Způsobí-li škodu věc sama od sebe, nahradí škodu ten, kdo nad věcí měl mít dohled; nelze-li takovou osobu jinak určit, platí, že jí je vlastník věci. Kdo prokáže, že náležitý dohled nezanedbal, zproští se povinnosti k náhradě.

Škoda způsobená věcí (2936 a násl.)

- Způsobila-li škodu věc pádem nebo vyhozením z místnosti nebo podobného místa, nahradí škodu společně a nerozdílně s tím, kdo je povinen k náhradě podle odstavce 1, i osoba, která takové místo užívá, a nelze-li ji určit, vlastník nemovité věci.
- Při zřícení budovy nebo odloučení její části v důsledku vady budovy nebo nedostatečného udržování budovy nahradí její vlastník škodu z toho vzniklou.
- Společně a nerozdílně s ním hradí škodu předešlý vlastník, má-li škoda příčinu v nedostatku vzniklém za trvání jeho vlastnického práva, na nějž nástupce neupozornil, a došlo-li ke škodě **do roka** od zániku jeho vlastnického práva. To neplatí, pokud se jedná o takový nedostatek, o kterém nástupce musel vědět.

Škoda na převzaté věci (2944)

- Každý, kdo od jiného převzal věc, která má být předmětem jeho závazku, nahradí její poškození, ztrátu nebo zničení, neprokáže-li, že by ke škodě došlo i jinak.

Škoda na odložené věci (2945)

- Je-li s provozováním nějaké činnosti zpravidla spojeno odkládání věcí a byla-li věc odložena na místě k tomu určeném nebo na místě, kam se takové věci obvykle ukládají, nahradí provozovatel poškození, ztrátu nebo zničení věci tomu, kdo ji odložil, popřípadě vlastníku věci.
- Stejně nahradí škodu provozovatel hlídaných garáží nebo zařízení podobného druhu, jedná-li se o dopravní prostředky v nich umístěné a o jejich příslušenství.

Škoda na odložené věci (2945)

- Neuplatní-li se právo na náhradu škody u provozovatele **bez zbytečného odkladu**, soud je nepřizná, pokud provozovatel namítne, že právo nebylo uplatněno včas. Nejpozději lze právo na náhradu škody uplatnit **do patnácti dnů** po dni, kdy se poškozený o škodě musel dozvědět

Škoda na vnesené věci (2946 a násl.)

- Kdo provozuje pravidelně ubytovací služby, nahradí škodu na věci, kterou ubytovaný vnesl do prostor vyhrazených k ubytování nebo k uložení věcí, popřípadě na věci, která tam byla pro ubytovaného vnesena.
- To platí i tehdy, byla-li věc za tím účelem ubytovatelem převzata.

Škoda na vnesené věci (2946 a násl.)

- Prokáže-li ubytovatel, že by ke škodě došlo i jinak, nebo že škodu způsobil ubytovaný nebo osoba, která ubytovaného z jeho vůle provází, povinnosti k náhradě škody se zprostí. K ujednáním o jiných důvodech zproštění se nepřihlíží.

Škoda na vnesené věci (2946 a násl.)

- Povinnost nahradit škodu **se nevztahuje** na vozidla, na věci ponechané ve vozidle, ani na živá zvířata, ledaže je ubytovatel převzal do úschovy. (§ 2947)
- Škoda se hradí do výše odpovídající **stonásobku ceny ubytování za jeden den.** (§ 2948) -> rozumí se 1 noc
- Neuplatní-li se právo na náhradu škody u ubytovatele **bez zbytečného odkladu**, soud je nepřizná, pokud ubytovatel namítne, že právo nebylo uplatněno včas. Nejpozději lze právo na náhradu škody uplatnit **do patnácti dnů** po dni, kdy se poškozený o škodě musel dozvědět. (§ 2949/1)

Škoda způsobená informací nebo radou (2950)

- Kdo se hlásí jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu nebo jinak vystupuje jako odborník, nahradí škodu, způsobí-li ji neúplnou nebo nesprávnou informací nebo škodlivou radou danou za odměnu v záležitosti svého vědění nebo dovednosti.
- Jinak se hradí jen škoda, kterou někdo informací nebo radou způsobil **vědomě**.

Způsob a rozsah náhrady

- škoda se nahrazuje **uvedením do předešlého stavu**
- není-li to dobře možné, anebo žádá-li to poškozený, hradí se škoda **v penězích**
- nemajetková újma se odčiní **přiměřeným zadostiučiněním**
 - zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy
- hradí se **skutečná škoda** a to, co poškozenému ušlo (**ušlý zisk**)

Snížení náhrady (2953 a násl.)

- z důvodů **zvláštního zřetele hodných** soud náhradu škody přiměřeně sníží
 - vezme přitom zřetel zejména na to, jak ke škodě došlo, k osobním a majetkovým poměrům člověka, který škodu způsobil a odpovídá za ni, jakož i k poměrům poškozeného
- náhradu nelze snížit, byla-li škoda způsobena úmyslně
- nelze-li výši náhrady škody přesně určit, určí ji podle spravedlivého uvážení jednotlivých okolností případu soud (§ 2955)

Náhrada při újmě na přirozených právech člověka (2956 a násl.)

- Vznikne-li škůdci povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části tohoto zákona, nahradí škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.

Náhrady při ublížení na zdraví a při usmrcení (2958 a násl.)

- Při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy; vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.

Zvláštní ustanovení

Náhrada při poškození věci (§ 2969)

- Při určení výše škody na věci se vychází z její **obvyklé ceny v době poškození** a zohlední se, co poškozený musí k obnovení nebo nahrazení funkce věci účelně vynaložit.
- Poškodil-li škůdce věc ze svévole nebo škodolibosti, nahradí poškozenému cenu zvláštní obliby.

Zvláštní ustanovení

Náhrada při poranění zvířete (§ 2970)

- Při poranění zvířete nahradí škůdce účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví zraněného zvířete tomu, kdo je vynaložil; požádá-li o to, složí mu škůdce na tyto náklady přiměřenou zálohu. Náklady spojené s péčí o zdraví **nejsou neúčelné**, i když podstatně převyšují cenu zvířete, pokud by je vynaložil rozumný chovatel v postavení poškozeného.

Zvláštní ustanovení

Náhrada nemajetkové újmy (§ 2971)

- Odůvodňují-li to zvláštní okolnosti, za nichž škůdce způsobil újmu protiprávním činem, zejména porušil-li z hrubé nedbalosti důležitou právní povinnost, anebo způsobil-li újmu úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvláště zavrženíhodné, nahradí škůdce též nemajetkovou újmu každému, kdo způsobenou újmu důvodně pociťuje jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit.

Děkuji za pozornost!